

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt LV. De præiudicio causæ super dominio directo motæ ad causam
commissi, seu caducitatis. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

consideratio praeuentionis, quando tractatur de falsitate, aut alia rei defensione per modum exceptionis opposita, cum certum sit exceptionem coram eodem Iudice, eodemque Notario causae principalis esse tractandam & decidendam, vt dictum est, p. 1. c. 15. n. 18.

Quod autem attinet ad alios DD. per Farinacium citatos, qui non solum de exceptione, sed etiam de accusatione falsi loquuntur. Rota decis. 109. n. 13. apud Buratium, & ex ea Gratian. discept. 53. n. 78. & 79. Respondent, & verè, quod nullus ex ipsis loquitur de simplici accusatione, praesupponendo, quod ad praeueniendum ultra accusationem debeat interuenire citatio, & imò dicunt aliqui Doctores, quod antequam citatio in criminalibus fuerit executioni demandata, Iudex potest inquisitionem apud acta remissam retrahere & abolere, (quod ego intelligerem, vt fieri posset ex iustà causà.) Ratio est, quia per solam inquisitionem in actis remissam non oritur aliqua praeuentionis iurisdictionis: Ca-
7. Arenf. in dict. leg. liberius, 2. ff. de in ius vocand. & Et ante citationem transmissam, non dicitur praeuentionis, sed voluntas praeueniendi, vt supra dictum est, & notat Bald. in leg. 1. n. 15. in fine, Cod. de confess. Farinac. dict. quest. 7. n. 57. & 60. Quod etiam dixit Marian. Socin. in cap. proposuisti, n. 16. de foro compet. Decian. in tract. crimin. tom. 1. lib. 6. cap. 21. n. 1. & Angel. in l. si quis posteaquam, ff. de iudic. versic. Unde malefactoris capto, & in versic. Secus si po-
8. restas, quem citat & sequitur Vincent. de Franch. decis. 505. n. 15.

Et quamuis Socinus loco citato dicat, quod licet non fuerit facta citatio, si tamen Iudex processerit ad examinationem testium, forè censetur praeuenisse: eius tamen opinio, quam dubitatiuè tenuit per verbum forè, non potest saltem, quia de contrario satis patet ex supradictis, & ideo rectè illa opinio refutatur apud Vincent. de Franch. dicta decis. 505. n. 16.

Quod si ex duobus iudicibus, vnus praeuenisset per capturam rei, alius vero per informationes, captura vti fortior praeuuleret, & Iudici reum detinenti causa esset adiudicanda: Gammat. dec. 30. n. 6. quem citat & sequitur Amendol. ad Vincent. de Franch. dicta decis. 505. n. 2. Capiblan. de iure Baron. pragmat. 8. p. 2. n. 112.

Si autem vnus per citationem personalem legitime executioni demandatam & effectuatam praeuenisset, hic etiam praefendus esset alteri, qui per solam informationum assumptionem, & illarum apud acta remissionem, praecupasse iurisdictionem praeenderet, vt praeter DD. citatos tradit Guazzin. de defens. reor. defens. 1. cap. 9. numero 3. 4. & 5.

Notandum autem hic est, quando agitur vtrum causa Civilis praeiudicet Criminali, non esse confundendos terminos praeuentionis & praeiudicialitatis. Quia si benè aduertatur, praeuentionis respicit Iudices, videlicet vter ex duobus iudicibus, qui de causà cognoscere praevidetur, sit alteri ex capite praecupationis illius praefendus. Et hoc casu ille praefendus est in iudicio causae Criminalis coram quo de illa fuit oppositum siue principaliter, & per modum actionis, siue incidenter & per viam exceptionis: quia quoties de crimine, veluti de falsitate etiam incidenter, & per viam exceptionis opponitur in causa civilis, non potest deinde procedi ad nouum iudicium criminale, vt diximus parte prima, cap. 16. n. 5. & cap. 15. n. 18. & sequentib. Secundum què, non ita pridem in quadam causa graui

Sanlegerij de Prauent. Iudic. Pars II.

fuit iudicatum non esse locum iudicio criminali, quia iam de falsitate fuerat oppositum per viam exceptionis in iudicio Civilis.

Præiudicialitas vero non respicit Iudices; sed potius causas, videlicet quænam ex duabus controuersis prius debeat terminari, siue coram eodem, siue coram diuersis iudicibus, hoc nihil interest ad effectum præiudicialitatis: vt post Bartol. in leg. qui prior 29. versic. Aut vtrique continet petitorium, ff. de iudic. & Bald. in l. ubi pactum 40. n. 4. C. de transactionibus: dixi, p. 1. c. 15. n. 1.

Ergo si de praeuentione sit controuersia recurrendum erit ad regulas praeuentionis. Si de præiudicialitate causarum, ad præiudicialitatis regulas, quæ diuersæ sunt: vt colligitur ex notatis per Farin. de variis & diuersis quest. 9. 100. n. 69. & 70. De his autem causis præiudicialibus, satis egimus suis in locis parte prima.

C A P V T LV.

ARGVMENTVM.

De præiudicio causae super dominio directo motæ ad causam commissi, seu caducitatis. Necnon contentio inter duos dominium directum ad se pertinere prætendentes ad causam solutionis laudemij, vel canonis emphyteutici. Et quæ sit differentia Domini directi vocati in euictionarium, vel assistentis causæ pro suo interesse: aut aliàs circa modum quo de dominio directo disceptatur.

S V M M A R I V M.

1. Quæstio super competentia Domini directi est præiudicialis controuersia motæ super commissi, vel caducitatis rei quæ supponitur moueri sub illo Dominio.
2. Duobus Dominis directis inuicem de Dominio contendentibus, interim emphyteuta non debet molestari.
3. Ampliatur vt ne quidem hoc casu emphyteuta possit cogi ad soluendum, etiam data cautione per præsumptum Dominum directum de illum releuando.
4. Potest tamen interim emphyteuta cogi ad deponendum, vt soluantur illi ad quem de iure pertinebit Dominium.
5. Praeuentio si fuerit facta per vnum ex prætendentibus Dominium directum prædij emphyteutici ad se pertinere, vtrum vnus ex illis qui passus est se praeueniri ab alio, possit nouam litem pro suo iure mouere.
6. Si Dominus directus secundo loco vocatus, compareat vocatus tanquam euictionarius, teneatur litem prosequi in illo foro in quo causa fuit præuenta.
7. In Clerico ad quem spectare prætenditur directum Dominium, vtrum sit aliquid speciale quoad forum, ratione emphyteutis, & Domini directi in ius vocetur vti euictionarius.
8. Si emphyteuta conueniatur principaliter, causa tractanda est coram Iudice eius competenti. Quid in emphyteusi Ecclesiastica.

I i Si

SI Dominus directus agat contra emphyteutam ad commissum, seu caducitatem, & moueatur controuersia super directo eius Dominio, veluti quod possessor, prædium liberum esse dicat, vel tertius quidam dominium directum ad se, & non ad actorem pertinere prætendat; certum est, quæstionem illam, vtrum prædium illud sit de eius Dominio directo, esse præiudicalem ad quæstionem caducitatis; ideoque Iudicem nihil decernere posse, nisi prius liquidatum fuerit vtrum prædium aut res illa sit sub eius Dominio directo, & res sit emphyteuticaria, Bald. *consl. 177.* Ad euidentiam est præmittendum, *n. 2. vers. Et hoc verum volum. 3.*

Vnde sequitur, duobus de Dominio directo cuiusdam rei contententibus, quod quilibet ad se spectare contendit, quod interim emphyteuta, à lite eximendus est, & quæstio inter dictos duos prætendentes Dominium directum, tanquam præiudicialis prius terminanda est. Boër. *dec. 106.*

Quod adeo verum est, vt ne quidem audiatur Dominus directus præueniens, si petat emphyteutam compelli ad sibi soluendum, datâ fideiussione idonea de ipsum releuando, & indemnem seruando, seu de restituendo illi cui Dominium fuerit adiudicatum: Codex Fabrian. *libro 4. tit. 42. de iure Emphyteut. definit. 26.* Poterit tamen emphyteuta cogi ad deponendum, si constet illum aliquid debere, ad hoc vt postea depositum relaxetur illi, cui de iure solui debet, vt dicit Boër. *d. decif. 106.*

Sed an hoc casu, præuentio facta per vnum ex Dominis directis emphyteutam poterit impedire, quin alius prætendens se Dominum, causam suam separatim prosequatur.

In hac quæstione Sola in *consluit. Sabaud. in tit. de iure emphyteutico, Decret. Rempubliam, in gloss. 1. 3. partis, numero 2. pagin. 60.* simpliciter dixit, quod comparente Domino & defendente Dominium directum ad se pertinere, locus est remissioni causæ ad Iudicem comparentis, & ad hoc allegat Cagnol. in *l. venditor. 49. ff. de iudic. num. 19.* Verum hoc non ita simpliciter procedit, sed casus distinguendi sunt.

In primis enim videndum est, vtrum iste secundus Dominus directus superueniens, vocatus fuerit per emphyteutam in euictionarium? & hoc casu verius est Dominum istum directum vocatum in euictionem, teneri causam prosequi coram illo Iudice, coram quo causa est præuenta: per text. in *dist. l. venditor.* & ex notatis per Nos *p. 1. huius tractatus, c. 20. num. 19.* vbi ex veriori sententia probauimus teneri euictionarium sequi forum illius, ad cuius instantiam vocatur ad euictionem; quia debet haberi respectus ad personam rei qui principaliter conueniunt, *leg. 1. ibi ob actoris personam, Cod. vbi in rem actio.*

Quod tamen moderatione indiget in casu specialiter Clerici in euictionem vocati, de quo nos egimus *hac secunda parte, c. 12. n. 33.* Debet etiam considerari, quod quando agitur de emphytheusi Ecclesiastica, Iudex laicus non potest de ea cognoscere, cum sit omnino incompetens, vt monuimus, *hac 2. parte cap. 12. num. 42.* Et tractat Barbos. *de iure Eccles. vniuers.* De Clerico euictionario, *lib. 1. cap. 39. §. 2. numero 118.* Sed omiſſa quæſtione Clerici loquendo generaliter, si Dominus directus qui non habet plenum Dominium, id est, vtile cum directo coniunctum, sed solum directum, vocetur in euictionem, tenetur subire forum rei, & comparere in Iudicio contra reum principalem præuentione, iuxta distinctionem Bartoli, in *l. 2. C. vbi in rem actio. n. 6.* nempe quod si

emphyteuta ratione sui Dominij vtilis conueniatur, non debet Dominus directus vocari: sed si ratione Dominij directi, videlicet quia alius prætendit illud ad se spectare, tunc debet nominare Dominum, vtilitem defendat, & ipse liberatur ab illo Iudicio respectu illius dominij, quatenus iudicium non repugnat iuri ipsius emphyteutæ, vt *ibidem* Bartolus declarat.

Et generale est quod si emphyteuta principaliter conueniatur, causa tractari debet coram Iudice qui aduersus illum causam præuenit, *Surd. consilio 396. numero 36. versic. Aliquando: Gamma, decif. Lusitan. 333. numero 3. in fine ibi.* Nota tamen quoad effectum declinandi iudicium.

Si vero secundus iste Dominus directus non compareat vti vocatus ad causæ defensionem, sed vti tertius, pro suo interesse; obseruanda erunt quæ nos diximus, dum de Tertis comparentibus tractauimus *hac 2. p. cap. 12.* vbi tota hæc materia declaratur, & ostendimus *ibidem*, quando Dominus directus comparet in consequentiam nominationis, posse petere causæ remissionem ad suos Iudices competentes. Quando vero comparet tanquam author laudatur, seu euictionarius, tenetur causam prosequi coram Iudice qui præuenit aduersus possessorem rei emphyteuticæ.

CAPVT LVJ

ARGVMENTVM.

De Præuentione facta per executionem instrumenti nulliter cancellati, videlicet ab eo qui cancellandi facultatem non habebat. Et de ea quæ facta fuit pro restitutione sortis principalis redditus annui loco damnorum, & interesse. Et quibus in casibus executio huiusmodi sustineri possit, ad producendum effectum præuentionis. Quæstionem nullitatis non obstat præuentioni si requiratur altior in indagatio. In quibus casibus locus sit repetitioni sortis principalis annui redditus, & pendente iudicio super huiusmodi sortis restitutione, vtrum interim fructus currant.

SVMMARIVM.

- 1 Statutum dans executionem instrumentis, locum non habet in illis quæ sunt cancellata.
- 2 Cancellatio instrumenti, facta à non habente potestatem, non impedit illius viam executionis.
- 3 Mater si nomine filiorum cancellauerit instrumentum cum non esset administratrix, non nocet filiis quominus viâ executionis cogere possint obligatum.
- 4 Cancellatio facta ab eo qui potestatem non habebat, instrumentum eandem vim habet quam haberet si non esset cancellatum.
- 5 Ampliatur, vt locum habeat, quamvis cancellatio Magistratus auctoritate, indebitè facta fuisset.
- 6 Quando instrumentum est cancellatum, regulariter agendum est via ordinaria, & non executina.
- 7 Sortis annui redditus improprie dicitur debita, quia non debetur, vt exigi non possit.